

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Která z následujících možností je napsána pravopisně správně?

- A) Žádný z mých synovců neoplýval příliš velkým bohatstvím.
 B) Během několika let se jeho pěvecký talent mimořádně **rozvynul**.
 C) Přítomnost vlků neomylně poznají **bíložravci**, kteří obývají travnaté stepi.
 D) Poblíž jezu v horské bystrině plavali hbití pstruzi, které jsme chytali na **třpitku**.

Zdůvodnění

- Sloveso *rozvynout* není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov.
- Podstatné jméno *býložravec* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *bylina*.
- Podstatné jméno *třpytka* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *třpytit se*.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 2–5

TEXT 1

(1) Jsi to ty, moře. Nezměněné.
 Přece máš vždycky jinou tvář.
 Jsi stejné. To my došli k změně.
 Tak ahoj, moře! Jak se máš?

 Když narodíš se v Praze, v Třinci,
 o moři nemáš potuchu.
 Ahój – tak zdraví námořníci
 a Češi. Ti však na suchu.

 V přístavu dřímá tolik lodí,
 že přes ně vodu nevidíš.
 Mít přístav – to se někdy hodí
 a někdy je to na obtíž.

(2) Moře – to nejsou jenom lodě,
 to je i širá holá pláň.
 Strach z vody? Ten tu pošleš k vodě
 a už v tom plaveš. A jsi sám.

 Racci se křikem dvoří moři.
 Je večer. Prostíráme stůl.
 Do moře padá slunce. Hoří.
 Syčí to. Zbude jenom sůl.

 Dech noci sfouknul svíčky všechny.
 Sfoukne i moji? Tu taky?
 Jen obzor mrká. Spiklenecky.
 Útesy. Mosty. Majáky.

(R. Malý, *A co šuměla mušle*, upraveno)

TEXT 2

Personifikace – lidská činnost se přisuzuje zvířeti, rostlině nebo věci, např. *mráz pokreslil všechny okenní tabulky*.

(L. Lederbuchová – E. Beránková, *Čítanka 6*, upraveno)

2 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se uplatňuje personifikace?

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

- A) Je večer. Prostíráme stůl.
 B) Ahój – tak zdraví námořníci
 C) Jen obzor mrká. Spiklenecky.
 D) Moře – to nejsou jenom lodě

Zdůvodnění

Personifikace se uplatňuje v úseku uvedeném v možnosti C): obzoru (tj. části zemského povrchu, kterou lze vidět z jednoho stanoviště) je přisouzena lidská činnost (*obzor spiklenecky mrká*).

1 bod

3 O které z následujících možností se v druhé části TEXTU 1 nepíše?

- A) o bázni související s vodou
- B) o ostrých skalnatých výběžcích
- C) o kráse právě vycházejícího slunce
- D) o hlasovém projevu jednoho druhu ptáků

Zdůvodnění

Pravdivost možností A), B) a D) dokládají pasáže barevně vyznačené v TEXTU 1. O možnosti C) se v druhé části textu prokazatelně nepíše.

max. 2 body

4 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU 1 (A), nebo ne (N):

	A	N
4.1 Text je ukázkou populárně naučného textu.	☐	☒
4.2 V každé sloce první části textu končí samohláskou pouze liché verše.	☐	☒
4.3 V každé sloce druhé části textu se rýmuje první verš se třetím.	☒	☐
4.4 V druhé části textu se vyskytuje alespoň jedno slovo obsahující dvojhlásku.	☒	☐

Zdůvodnění

- 4.1 – nepravdivé tvrzení → text má především funkci estetickou, jazykové prostředky zde užitá jsou příznačné pro umělecký text
- 4.2 – nepravdivé tvrzení → v druhé sloce končí samohláskou všechny verše, tedy kromě lichých veršů i verše sudé
- 4.3 – pravdivé tvrzení → v každé sloce druhé části textu se první verš rýmuje se třetím veršem (*Moře – to nejsou jenom lodě × Strach z vody? Ten tu pošleš k vodě; Racci se křikem dvoří moři × Do moře padá slunce. Hoří; Dech noci sfouknul svíčky všecky × Jen obzor mrká. Spiklenecky)*
- 4.4 – pravdivé tvrzení → v druhé části textu se vyskytuje tvar slovesa *být* obsahující dvojhlásku (*nejsou*) a dva tvary slovesa *sfouknout*, které také obsahuje dvojhlásku

5

5.1 Napište spisovné dvouslabičné podstatné jméno, které je příbuzné se slovem PLAVAT a zároveň se skloňuje podle vzoru MUŽ.

5.2 Napište spisovné tříslabičné podstatné jméno, které je příbuzné se slovem SLUNCE a zároveň se skloňuje podle vzoru HRAD.

(Slova *plavat* a *slunce* pocházejí z TEXTU 1, správná odpověď se v TEXTU 1 nevyskytuje.)

Řešení

5.1 – plavec

5.2 – slunečník, slunovrat

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 6

Učitelov* prosby vyslyšel* alespoň někteří rodiče, za vybrané peníze se zaplatí jednomu žákov* výlohy spojené s lyžařským kurzem.

(CZVV)

1 bod

6 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit *i/y* tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou *i/y* uvedena v odpovídajícím pořadí?

A) y – i – i

B) i – y – i

C) y – i – y

D) i – y – y

Zdůvodnění

- Slovo *učitelovy* je přídavné jméno přivlastňovací, které rozvíjí podstatné jméno rodu ženského (*prosby*).
- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu mužského životného v čísle množném (*rodiče*), v koncovce přičestí činného musí být *-i* (*vyslyšeli*).
- Slovo *žákovi* je tvar podstatného jména *žák*, které se skloňuje podle vzoru *pán* a ve 3. pádě čísla jednotného má koncovku *-ovi* (*pánovi* – *žákovi*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 7–12

(1) Za nejslavnějšího rodáka italských Benátek bývá považován Marco Polo, středověký kupec a cestovatel. Jeho cesta do Číny je vylíčena v cestopise *Milion*, po staletí považovaném za seriózní dílo. V současnosti však mezi některými odborníky panuje názor, že Marco si vše vymyslel. Jaká je tedy pravda?

Víme, že roku 1298 se odehrála námořní bitva mezi janovským a benátským loďstvem. Janované tehdy zajali kapitána jedné benátské galéry, jistého Marca Pola. Marcův spoluvězeň si písemně zaznamenával jeho **zajímavé** vyprávění o cestě do Číny. Když byli zajatci propuštěni, Rustichello da Pisa své zápisy z vězení vydal knižně a **slavný** cestopis byl na světě.

(2) Podle knihy se sedmnáctiletý Marco vypravil do Orientu. Dostal se až ke dvoru chána Kublaje, který si prý Marca velmi oblíbil. O životě na chánově dvoře si pak nadšeně četli čtenáři *Milionu*. Fascinovalo je líčení Kublajovy armády, popis čínské módy nebo používání pro Evropana tehdy neznámého paliva, v němž dnes poznáváme uhlí.

Někteří odborníci ale upozorňují na to, že Marcův popis Kublajovy říše má řadu trhlin. V cestopise je například uvedeno, že Číňané trupy svých pětistěžňových lodí utěšňovali pomocí smoly zvané *chunam*. Archeolog Daniele Petrella však zjistil, že toto slovo je perské, nikoli čínské. Navíc Kublajovy lodě neměly víc než tři stěžně. Petrella se proto domnívá, že Marco se dostal maximálně na pobřeží Černého moře. Tam se mohl setkat s perskými námořníky a jejich zážitky z Číny pak vydávat za **vlastní**. O tom však neexistují **jasné** důkazy. S Petrellou nesouhlasí třeba čínský historik Tang Pao-chaj, který v *Milionu* objevil zajímavé detaily. Ty patrně mohl znát jen člověk pohybující se v chánově těsné blízkosti.

Pozn. galéra – válečná loď; chán – titul asijského vládce

(www.magazin2000.cz, upraveno)

1 bod

7 Která z následujících možností nejlépe vystihuje hlavní myšlenku výchozího textu, a je tedy nejspíše jeho nadpisem?

- A) Čím se živil Marco Polo?
- B) S kým cestoval Marco Polo?
- C) Byl Marco Polo podvodníkem?
- D) Je Marco Polo smyšlená postava?

Zdůvodnění

V úvodu výchozího textu je naznačeno, že existují pochybnosti o tom, zda informace uvedené v cestopise *Milion* jsou pravdivé: *Jeho cesta do Číny je vylíčena v cestopise Milion, po staletí považovaném za seriózní dílo. V současnosti však mezi některými odborníky panuje názor, že Marco si vše vymyslel. Jaká je tedy pravda?* Toto téma je rozvíjeno v následujících pasážích výchozího textu.

max. 2 body

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N):

	A	N
8.1 V roce 1298 padl Marco Polo do benátského zajetí.	☐	☒
8.2 Evropané začali používat uhlí, protože si o něm přečetli v Milionu.	☐	☒
8.3 Milion vydal Rustichello da Pisa, kterému tento cestopis předal spoluvězeň Marca Pola.	☐	☒
8.4 Podle archeologa Petrelly používali Číňané při utěšňování trupů svých lodí jiný materiál, než o jakém se píše v Milionu.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

max. 2 body

9

9.1 Napište, kolik je celkem souvětí v první části výchozího textu.

9.2 V poslední větě výchozího textu upravte podtržený úsek tak, aby z věty vzniklo gramaticky správné souvětí obsahující dvě věty. Význam původní věty musí zůstat zachován.

Zdůvodnění

9.1 – V posuzované části výchozího textu se vyskytují celkem tři větné celky, které obsahují alespoň dvě slovesa v určitém tvaru, a jsou tedy souvětím:

- *V současnosti však mezi některými odborníky panuje názor, že Marco si vše vymyslel.* (slovesa v určitém tvaru: *panuje, vymyslel si*)
- *Víme, že roku 1298 se odehrála námořní bitva mezi janovským a benátským loďstvem.* (slovesa v určitém tvaru: *víme, odehrála se*)
- *Když byli zajatci propuštěni, Rustichello da Pisa své zápisy z vězení vydal knižně a slavný cestopis byl na světě.* (slovesa v určitém tvaru: *byli propuštěni, vydal, byl*)

Ostatní větné celky obsahují pouze jedno sloveso v určitém tvaru, a jsou tedy větou jednoduchou:

- *Za nejslavnějšího rodáka italských Benátek bývá považován Marco Polo, středověký kupec a cestovatel.* (sloveso v určitém tvaru: *bývá považován*)
- *Jeho cesta do Číny je vylíčena v cestopise Milion, po staletí považovaném za seriózní dílo.* (sloveso v určitém tvaru: *je vylíčena*)
- *Jaká je tedy pravda?* (sloveso v určitém tvaru: *je*)
- *Janované tehdy zajali kapitána jedné benátské galéry, jistého Marca Pola.* (sloveso v určitém tvaru: *zajali*)
- *Marcův spoluvězeň si písemně zaznamenával jeho zajímavé vyprávění o cestě do Číny.* (sloveso v určitém tvaru: *zaznamenával si*)

9.2 – např. Ty patrně mohl znát jen člověk, který se pohyboval v chánově těsné blízkosti.

10 Ve které z následujících možností lze první slovo z dvojice nahradit druhým slovem tak, aby význam výchozího textu zůstal zachován?

(První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) jasné – zářivé
- B) slavný – slavnostní
- C) zajímavé – poutavé
- D) vlastní – vlastnoruční

Zdůvodnění

- Slovo *jasné* je v textu užito ve významu *zřejmý, nepochybný*. Pokud bychom slovo *jasné* nahradili slovem *zářivé*, význam textu by se změnil (*neexistují zářivé důkazy*).
- Slovo *slavný* je v textu užito ve významu *proslulý, velmi známý*. Pokud bychom slovo *slavný* nahradili slovem *slavnostní*, význam textu by se změnil (*slavnostní cestopis byl na světě*).
- Pokud slovo *zajímavé* nahradíme slovem *poutavé*, význam textu zůstane zachován (*zaznamenával jeho poutavé vyprávění*).
- Slovo *vlastní* je v textu užito ve významu *někomu náležející, od někoho pocházející*. Pokud bychom slovo *vlastní* nahradili slovem *vlastnoruční*, význam textu by se změnil (*jejich zážitky z Číny pak vydávat za vlastnoruční*).

11 Ve které z následujících možností je mezi prvním a druhým slovem stejný významový vztah jako mezi slovy HUDEBNÍK – HOUSLISTA?

Všechna posuzovaná slova pocházejí z výchozího textu. Slova ve správném řešení musí být uvedena v pořadí odpovídajícím dvojici HUDEBNÍK – HOUSLISTA.

- A) loď – stěžeň
- B) uhlí – palivo
- C) galéra – loďstvo
- D) kniha – cestopis

Zdůvodnění

V možnosti D) je významový vztah mezi prvním a druhým slovem nejpodobnější vztahu mezi slovy *hudebník – houslista*. Slovo *hudebník* je významově nadřazené slovu *houslista*, přičemž obě slova označují osobu. Slovo *kniha* je v textu užito ve významu *tištěné slovesné nebo obrazové dílo*, toto slovo je tedy nadřazené slovu *cestopis*, jež má význam *literární dílo popisující cestování*.

V možnostech A), B) a C) jsou mezi dvojicemi jiné významové vztahy:

- slovo *loď* označuje plavidlo sloužící k přepravě osob a nákladů, slovo *stěžeň* označuje lodní stožár, tedy součást lodi → slovo *loď* je významově nadřazené např. slovu *jachta*;
- slovo *uhlí* označuje typ paliva, slovo *palivo* označuje látku sloužící jako zdroj energie → slovo *uhlí* je významově podřazené slovu *palivo*;
- slovo *galéra* označuje typ válečné lodi, slovo *loďstvo* označuje soubor lodí → slovo *galéra* je významově podřazené např. slovu *loď*.

max. 2 body

12 Rozhodněte o každém z následujících úseků výchozího textu, zda obsahuje dvě podstatná jména užitá ve stejném pádu (A), nebo ne (N):

	A	N
12.1 o životě na chánově dvoře si pak nadšeně četli	☒	☐
12.2 zaznamenával jeho zajímavé vyprávění o cestě do Číny	☐	☒
12.3 v současnosti však mezi některými odborníky panuje názor	☐	☒
12.4 za nejslavnějšího rodáka italských Benátek bývá považován	☐	☒

Zdůvodnění

V každém z posuzovaných úseků se vyskytují alespoň dvě podstatná jména, konkrétně:

- 12.1 – *život* v 6. pádě, *dvůr* v 6. pádě;
- 12.2 – *vyprávění* ve 4. pádě, *cesta* v 6. pádě, *Čína* v 2. pádě;
- 12.3 – *současnost* v 6. pádě, *odborník* v 7. pádě, *názor* v 1. pádě;
- 12.4 – *rodák* ve 4. pádě, *Benátky* v 2. pádě.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 13

V zaměstnání bohužel nedali tátovi dovolenou. Děda mi ale **slíbyl**, že na výlet se mnou pojede on.

Vstávali jsme brzy a vyjeli prvním ranním vlakem. Míjeli jsme rozlehlé vinice, zapadlé vísky i pískovcové skály. Na konečné stanici jsme vystoupili a zamířili k lesu. Na světlých mýtinách jsme našli hříby a bedly, na jednom z temnějších míst jsem objevil **jelenní** parohy. Po **setmnění** jsme v tábořišti rozdělali oheň. Jeho plamínky se rozzářily pod hvězdami posetou oblohou. Děda mi vykládal úžasné příběhy z dětství.

Přestože jsme nebyli ubytovaní v **přepichovém** hotelu, ale spali jsme v obyčejném stanu, na tuto výpravu jsem nikdy nezapomněl. Bylo to skvělé dobrodružství.

(CZVM)

max. 4 body

13 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu. Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou.

Zdůvodnění

- Sloveso *slíbit* není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov.
- Od podstatných jmen označujících zvířata se tvoří přídavná jména pomocí přípony *-í* (např. *ryba* → *ryb-í*). Slovo *jelenní* je tímto způsobem odvozeno od slova *jelen* (*jelen-í*).
- Podstatné jméno *setmnění* je odvozené od slovesa *setmít se*, obě tato slova jsou příbuzná se slovem *tma*.
- Přídavné jméno *přepychový* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *pýcha*.

14 Přiradte k jednotlivým větám (14.1–14.3) odpovídající tvrzení (A–E):

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 14.1 Kopretiny a chrpy mám z květin nejraději. _____
- 14.2 Orel patří mezi dravé ptáky stejně jako sokol. _____
- 14.3 Nejoblíbenějším jídlem je pečivo, zejména pak rohlíky. _____
- A) Pro větu platí: první a druhé podstatné jméno jsou významově podřazené třetímu podstatnému jménu.
- B) Pro větu platí: první podstatné jméno je významově podřazené druhému a zároveň třetímu podstatnému jménu.
- C) Pro větu platí: první podstatné jméno je významově nadřazené druhému podstatnému jménu a to je významově nadřazené třetímu podstatnému jménu.
- D) Pro větu platí: první podstatné jméno je významově nadřazené druhému podstatnému jménu a to je významově podřazené třetímu podstatnému jménu.
- E) Pro větu platí: první podstatné jméno je významově podřazené druhému podstatnému jménu a to je významově nadřazené třetímu podstatnému jménu.

Zdůvodnění

14.1 – A)

Podstatné jméno *kopretina* a podstatné jméno *chrpa* jsou významově podřazené podstatnému jménu *květina*.

14.2 – E)

Podstatné jméno *orel* je významově podřazené podstatnému jménu *pták* a to je významově nadřazené podstatnému jménu *sokol*.

14.3 – C)

Podstatné jméno *jídlo* je významově nadřazené podstatnému jménu *pečivo* a to je významově nadřazené podstatnému jménu *rohlík*.

Žádná z posuzovaných vět neodpovídá ani možnosti B), ani možnosti D).

15 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–E) za sebou tak, aby na sebe navazovaly:

A) Když jim Škuta podávala kus masa, obě jen pokrčily nosíky a odešly. K ohništi si přisedl rychlonohý Zajíc.

B) Zkoumali nasliněným prstem, z které strany vane vítr, dobře se ukrývali a tiše se plížili. Když se někomu povedlo figurku zubra zasáhnout, zazněl radostný pokřik.

C) Tlupa hodovala dva celé dny. Jedlíci už nemohou ani žvýkat, bolí je čelisti. Kolem ohně sedí ženy a upravují zbývající maso. Dvě mladé dívky přinesly k ohništi chrastí.

D) Ani on nepřijal od Škuty voňavou pečínku. Nikdo v tlupě již nestál o maso, všichni jsou sytí. Většina mužů se líně rozvaluje na trávě.

E) Děti jsou ale čilejší než oni. Uplácaly z hlíny figurku zubra, odnesly ji kousek za tábor a tam podnikly na zubra hon. Chlapci při hře věrně napodobovali všechny dovednosti, které znali od dospělých lovců.

(E. Štorch, Lovci mamutů, upraveno)

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Řešení

První část: C)

Druhá část: A)

Třetí část: D)

Čtvrtá část: E)

Pátá část: B)

C) Tlupa hodovala dva celé dny. Jedlíci už nemohou ani žvýkat, bolí je čelisti. Kolem ohně sedí ženy a upravují zbývající maso. Dvě mladé dívky přinesly k ohništi chrastí. **A)** Když jim Škuta podávala kus masa, obě jen pokrčily nosíky a odešly. K ohništi si přisedl rychlonohý Zajíc. **D)** Ani on nepřijal od Škuty voňavou pečínku. Nikdo v tlupě již nestál o maso, všichni jsou sytí. Většina mužů se líně rozvaluje na trávě. **E)** Děti jsou ale čilejší než oni. Uplácaly z hlíny figurku zubra, odnesly ji kousek za tábor a tam podnikly na zubra hon. Chlapci při hře věrně napodobovali všechny dovednosti, které znali od dospělých lovců. **B)** Zkoumali nasliněným prstem, z které strany vane vítr, dobře se ukrývali a tiše se plížili. Když se někomu povedlo figurku zubra zasáhnout, zazněl radostný pokřik.

16 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

- A) V nedaleké jeskyni našel bezpečný úkryt před nepřáteli a velkými šelmami.
 B) V rámci smlouvy nabízím novým zákazníkům televizi s rozmanitými **programi**.
 C) Největší chloubou zoologické zahrady byly rozpustilé opičky s lysými hlavami.
 D) Zlobivý student stále ruší probíhající výuku hloupými a nemístnými poznámkami.

Zdůvodnění

Podstatné jméno *program* se skloňuje podle vzoru *hrad* (*s hrady – s programy*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 17–22

(1) Kopyto s Mňoukem přilákali kozu až k výtahu a pak ji strčili do kabiny. Sotva se výtah dal do pohybu, začalo zvíře zuřit. Když zastavil v přízemí, vyrazila koza dveře kabiny a vyběhla na ulici. Skočila na střechu škodovky a dupala po ní tak, že vypadala, jako by ji přejel tank. Pak zdemolovala ještě dvě motorčky a zamířila ROVNOU k hradu. Kopyto a Mňouk ji pronásledovali. Cestou sbírali pampelišky, aby na ně kozu nalákali, křičeli na ni, ale vše marně. Koza úplně zešilela. Na nádvoří porazila kastelána a letěla jako namydlený ***** přímo proti hladomorně, u níž postával pan učitel Pěnička. Stále ještě se nevzdával naděje, že objeví **plánek** hradního podzemí, který kdysi nakreslil rytíř Mikuláš Crha. V tu chvíli si učitel neuvědomoval, že se na něho řítí šílené zvíře.

(2) „Pozor!“ vykřikli vyděšení Kopyto a Mňouk.

Pěnička konečně zpozoroval hrozící **nebezpečí**. Vyjekl a v posledním okamžiku se vrhnul stranou. Koza prosvištěla kolem něho a strašlivou silou trkla do zdi. Hladomorna se zachvěla v základech a koza rovněž. Z místa, do něhož narazila, spadly na zem dva kameny a další dva se začaly viklat. Učitel je vyňal a vtom se objevil zvláštní výklenek. Mňouk z této tajné skryše vytáhl **krabici**. Kopyto na ni koukal jako tele na nová ●●●●.

(3) „Plán Mikuláše Crhy!“ zajásal učitel Pěnička. Vzal krabici z Mňoukových rukou a pravil pohnutě: „Milí žáci, v té krabici je zajisté rytířův plán. **Tajemství** podzemních chodeb konečně vyjde na povrch!“

Když Pěnička otevřel krabici, spatřil stočený **pergamen**. Vyndal ho a třesoucím se hlasem četl: „Nebud' zvědavěj, budeš brzo starej! Mikuláš Crha.“

(M. Švandrlík, *Neuvěřitelné příhody žáků Kopyta a Mňouka*, upraveno)

17 Které z následujících slov je ve výchozím textu podmětem?

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu vyznačena tučně.)

- A) plánek
 B) tajemství
 C) nebezpečí
 D) pergamen

Zdůvodnění

- Ve větě *že objeví plánek hradního podzemí* je nevyjádřený podmět, který zastupuje pana učitele Pěničku.
- Ve větě *Tajemství podzemních chodeb konečně vyjde na povrch* je podmětem slovo *tajemství*.
- Ve větě *Pěnička konečně zpozoroval hrozící nebezpečí* je podmětem slovo *Pěnička*.
- Ve větě *spatřil stočený pergamen* je nevyjádřený podmět, který zastupuje Pěničku.

max. 4 body

18 Vypište z druhé části výchozího textu všechna měkká přídavná jména.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

hrozící, posledním, další, zvláštní

max. 2 body

19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N):

	A	N
19.1 Hradní podzemí vybudoval rytíř Mikuláš Crha.	☐	☒
19.2 Tajná skrýš obsahovala krabici, z níž Mňouk vytáhl stočený pergamen.	☐	☒
19.3 Když Pěnička vyndal ze zdi hladomorny čtyři kameny, objevila se tajná skrýš.	☐	☒
19.4 Cestou od výtahu na nádvoří hradu koza poničila celkem tři motorová vozidla.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

20 Ve kterém z následujících souvětí je slovo ROVNOU jiným slovním druhem než ve výchozím textu?

(Posuzované slovo je ve výchozím textu zapsáno velkými písmeny.)

- A) Co vydělal na brigádě, to rovnou utratil.
- B) Nebyla jsem v obchodě, jdu rovnou z práce.
- C) Jestli proti tomu něco máte, rovnou nám to řekněte.
- D) Neměl sice pravítko, přesto nakreslil jednu rovnou čáru.

Zdůvodnění

Slovo *rovnou* je ve výchozím textu příslovcem (*zamířila ROVNOU k hradu*), v souvětí uvedeném v možnosti D) je však toto slovo přídavným jménem (*rovná čára – rovnou čáru*).

1 bod

21 Které z následujících sloves nemá předponovou část?

- A) skočit
- B) sbírat
- C) zajásat
- D) zachvět

Zdůvodnění

Slovo *skočit*, které je příbuzné např. se slovem *skok*, nemá předponovou část (kořen *skoč-*). Ostatní posuzovaná slova předponovou část mají:

- slovo *sbírat* obsahuje předponu *s-*, slova příbuzná jsou např. *na-bírat*, *vý-běr*;
- slovo *zajásat* obsahuje předponu *za-*, slova příbuzná jsou např. *roz-jásat*, *jásot*;
- slovo *zachvět* obsahuje předponu *za-*, slova příbuzná jsou např. *roze-chvět*, *chvění*.

max. 2 body

22

22.1 Napište podstatné jméno, které je součástí českého ustáleného slovního spojení a patří na první vynechané místo ve výchozím textu (*****).

22.2 Napište podstatné jméno, které je součástí českého ustáleného slovního spojení a patří na druhé vynechané místo ve výchozím textu (●●●●●).

Řešení

22.1 – *blesk*

22.2 – *vrata*

max. 2 body

23 Rozhodněte o každé z následujících možností, zda je napsána pravopisně správně (A), nebo ne (N):

	A	N
23.1 Na polích jezdily vozy s pytly plnými obilí, které dozrálo minulý víkend.	☐	☒
23.2 Na svazích údolí se vypínaly mohutné duby, silnici lemovaly vysoké břízy.	☒	☐
23.3 Obyvatelé sídliště odmítli přispět svými penězi na výstavbu nové čističky.	☒	☐
23.4 Obě skupiny žáků utekly před učiteli do klikatých uliček starobylého města.	☒	☐

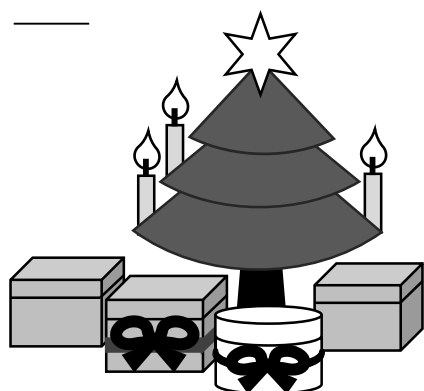
Zdůvodnění

Podstatné jméno *pytel* se skloňuje podle vzoru *stroj* (*se stroji – s pytlí*).

24 Přiradte k jednotlivým obrázkům (24.1–24.4) odpovídající popis (A–F):

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

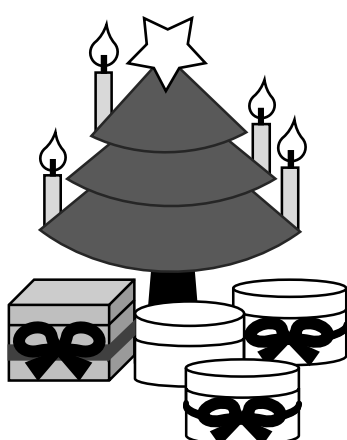
24.1 _____

24.2 _____

24.3 _____

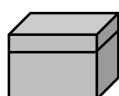
24.4 _____

(CZV)

- A) Lichý počet dárků nemá mašli, svíček na stromečku je sudý počet. Na vrcholu stromečku je pěticípá hvězda.
- B) Alespoň jeden hranatý dárek má mašli, svíček na stromečku je lichý počet. Na vrcholu stromečku je pěticípá hvězda.
- C) Sudý počet dárků má mašli, svíček na stromečku je méně než všech dárků. Na vrcholu stromečku je pěticípá hvězda.
- D) Lichý počet dárků nemá mašli, kulatých dárků je méně než svíček na stromečku. Na vrcholu stromečku je šestcípá hvězda.
- E) Sudý počet dárků má mašli, hranatých dárků je méně než svíček na stromečku. Na vrcholu stromečku je šestcípá hvězda.
- F) Alespoň jeden kulatý dárek má mašli, dárků s mašlí je méně než svíček na stromečku. Na vrcholu stromečku je šestcípá hvězda.

Poznámka:

hrnatý dárek

kulatý dárek

Řešení

24.1 – F)

24.2 – B)

24.3 – A)

24.4 – E)

Žádný z uvedených obrázků neodpovídá ani možnosti C), ani možnosti D).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–28

Ajaxův zápisník je projekt, který organizuje Policie ČR. **Během školního roku se žáci základních škol z Karlovarského kraje věnují různým úkolům zaměřeným na dopravní problematiku.** Za jejich splnění čeká děti odměna – zábavný Den s Ajaxem.

V roce 2017 oslavil Ajaxův zápisník již 7. výročí. Policisté se loni s dětmi setkali 15. června na sportovním hřišti v krajském městě Karlovy Vary. Na akci přijelo 452 dětí ze čtrnácti škol z celého kraje. Nejprve děti zhlédly cvičení policejních psů a napjatě sledovaly zadržení pachatelů, který se vloupali do vozidla. Poté děti obcházely stanoviště s různými úkoly. Poznávaly dopravní značky nebo předváděly své znalosti povinného vybavení jízdního kola. Každé dítě si také vyzkoušelo chůzi s „opileckými“ brýlemi, které simulují změnu vidění ve stavu podnapilosti. **Na nejšikovnější děti čekaly nejrůznější sladkosti a knížky s dopravní tematikou.**

Ze Dne s Ajaxem byli žáci nadšeni, akce vzbudila pozitivní ohlas i mezi pedagogy.

(www.policie.cz, upraveno)

max. 2 body

25 Vypište z obou vět tučně vyznačených ve výchozím textu základní skladební dvojice.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

Základní skladební dvojice z první věty: podmět = **žáci**; přísudek = **se věnují**.

Základní skladební dvojice z druhé věty: podmět = **sladkosti, knížky**; přísudek = **čekaly**.

1 bod

26 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

- A) Den s Ajaxem byl loni připraven pro 14 škol z Karlových Varů.
- B) Den s Ajaxem se již sedm let koná v Karlovarském kraji 15. června.
- C) Během Dne s Ajaxem děti s pomocí policistů procvičovaly jízdu na kole.
- D) Během Dne s Ajaxem děti získaly představu o jednom z následků podnapilosti.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti D) dokládá pasáž, která je ve výchozím textu vyznačena barevně. Tvrzení uvedená v možnostech A), B) a C) jsou prokazatelně nepravdivá.

27 Které z následujících tvrzení není pravdivé?

(Posuzované výrazy jsou ve výchozím textu podtrženy.)

- A) Výraz *je* může být použit někdy jako sloveso, někdy jako zájmeno.
- B) Výraz *každé* může být použit někdy jako přídavné jméno, někdy jako zájmeno.
- C) Výraz *mezi* může být použit někdy jako předložka, někdy jako podstatné jméno.
- D) Výraz *vybavení* může být použit někdy jako podstatné jméno, někdy jako přídavné jméno.

Zdůvodnění

- Výraz *je*, který je v textu použit jako sloveso, může být použit také jako zájmeno, např. ve větě *Pozdravuj je ode mě*.
- Výraz *každé* je vždy pouze zájmenem, nikoli přídavným jménem.
- Výraz *mezi*, který je v textu použit jako předložka, může být použit také jako podstatné jméno, např. ve větě *Na mezi jsme našli tři hříby*.
- Výraz *vybavení*, který je v textu použit jako podstatné jméno, může být použit také jako přídavné jméno, např. ve větě *Muži, vybavení mapou a kompasem, se vydali na průzkum ostrova*.

1 bod

28 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje nespisovný tvar slova?

- A) děti zhlédly cvičení policejních psů
- B) děti obcházely stanoviště s různými úkoly
- C) byli žáci nadšeni, akce vzbudila pozitivní ohlas
- D) zadržení pachatelů, který se vloupali do vozidla

Zdůvodnění

V posuzovaném úseku se vyskytuje nespisovný tvar zájmena *který*: protože toto zájmeno zastupuje podstatné jméno rodu mužského životného v množném čísle (pachatelé), spisovný tvar je v tomto případě *kteří* (*zadržení pachatelů, kteří se vloupali do vozidla*).